

PLAN DZIAŁANIA KT 285 ds. Górniczych Maszyn i Urządzeń Dołowych

STRESZCZENIE

Zakres tematyczny KT nr 285

Kombajny chodnikowe i ścianowe; urządzenia strugowe; przenośniki zgrzebłowe i taśmowe; obudowy zmechanizowane metalowe; kompleksy zmechanizowane; urządzenia kotwiąco – przesuwające przenośników zgrzebłowych i strugów; maszyny i urządzenia do podsadzki pneumatycznej; napędy i sterowania hydrauliczne; tańcuchy ogniowe; ładowarki; szynowe koleje spągowe i podwieszane; wozy kopalniane; lokomotywy spalinowe, elektryczne i pneumatyczne; górnicze maszyny i urządzenia wirowe w tym: pompy oraz silniki spalinowe i pneumatyczne, wiertnice, wozy wiertnicze; armatura sprężonego powietrza; urządzenia odpylające i przewietrzania wyrobisk górniczych w tym: instalacje zraszające i odpylające, wentylatory lutniowe i głównego przewietrzania; maszyny i urządzenia do robót pomocniczych w tym: kołowroty, ciągniki linowe i tańcuchowe, zespoły i części maszyn oraz urządzeń.

Klasyfikacja zakresu tematycznego wg ICS:

01.040.73; 73.100; 73.100.10; 73.100.20; 73.100.30; 73.100.40;

Zakres współpracy międzynarodowej i regionalnej:

CEN/TC 196/WG 2; ISO/TC 82/SC 2;

W zakresie kompetencji KT nr 285 znajdują się 33 norm z grupy G.

Rynek, na którym działa KT nr 285 to przede wszystkim branża krajowego przemysłu górniczego, która obejmuje producentów węgla, czyli spółki węglowe oraz grupy kapitałowe producentów maszyn górniczych jak również pozostałe przedsiębiorstwa zaplecza technicznego. Rynek wspierany jest aktywnie przez dwie uczelnie techniczne oraz trzy instytuty naukowe.

Priorytety prac KT nr 285 to opracowywanie norm własnych, z grupy G, których tematyka nie jest zawarta w normach europejskich i międzynarodowych.

1 ŚRODOWISKO BIZNESOWE KT

1.1 Opis środowiska biznesowego

Na działalność gospodarczą objętą zakresem KT znaczący wpływ mają następujące uwarunkowania polityczne, gospodarcze, techniczne, prawne, społeczne i/lub aspekty regionalne/międzynarodowe:

Zakres działań normalizacyjnych KT 285 jest typowym przykładem specyfiki regionalnej. Polska jest największym producentem węgla kamiennego spośród państw członkowskich UE, w przypadku którego niektóre wymagania techniczne i przepisy są tworzone na poziomie europejskim, w związku z czym zachodzi konieczność tworzenia krajowych uregulowań.

- **Uwarunkowania polityczne i prawne**

Polska jako członek Unii Europejskiej zobowiązana jest do otwartego rynku pomiędzy krajami Wspólnoty, co spowodowało zmiany w zasadach wprowadzania i stosowania maszyn i urządzeń w zakładach górniczych, czego konsekwencją były zmiany wprowadzone m.in. w Ustawie Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2011 nr 163 poz. 981 tekst jednolity Dz.U 2019 r. poz. 868).

Zgodnie z wymaganiami przepisów zawartych w ww. ustawie, w zakładach górniczych mogą być stosowane wyroby:

- ✓ spełniające wymagania zasadnicze, określone w:
 - ustawie z dnia 30 sierpnia 2002 r. o systemie oceny zgodności (Dz.U. 2002 nr 166 poz. 1360 - tekst jednolity),
 - ustawie z dnia 13.04.2016 r. o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku (tj. Dz.U. z 2019 r., poz. 544).
- ✓ dopuszczone do stosowania w zakładach górniczych, po potwierdzeniu, że wyrób spełnia wymagania techniczne, w drodze decyzji Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego (system dopuszczeń),

oraz pozostałe wyroby z tzw. obszaru niezharmonizowanego.

Procedura dopuszczeniowa znajduje zastosowanie do wyrobów wymienionych w Załączniku nr 1 do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 kwietnia 2004 r. i przeznaczonych do stosowania w zakładach górniczych (Dz. U. 2004 Nr 99 poz. 1003).

Analiza wskazuje, że wyroby stosowane w górnictwie podlegają około 10 dyrektywom, z czego jedna - 2006/42/WE- związana jest zakresem działania KT 285.

Na działalność i zakres opracowań KT 285 mają zatem wpływ ww. przepisy, a szczególnie tryb dopuszczeń prezesa WUG. Ponieważ w przeciwieństwie do innych gałęzi przemysłu w branży maszyn górniczych, norm zharmonizowanych jest stosunkowo niewiele i nie obejmują one wszystkich aspektów bezpieczeństwa związanych z górnictwem. Dla wykazania zgodności z zasadniczymi wymaganiami bezpieczeństwa, krajowy producent często stosuje również Polskie normy własne typu G.

W sytuacji braku norm europejskich, dla określonych grup wyrobów z branży górniczej w celu uniknięcia rozbieżnych interpretacji zasadnym jest zdefiniowanie jednolitych wymagań na poziomie krajowym, a tym samym stworzenie warunków sprzyjających rozwojowi tego obszaru normalizacji gdy wszystkie zainteresowane strony postępują się tymi samymi zasadami.

W Polsce w branży górniczej wielu odbiorców w dalszym ciągu preferuje potwierdzenie bezpieczeństwa wyrobu przez jednostkę niezależną. Zaobserwowano w związku z tym też tendencję powrotu niektórych producentów do certyfikacji swoich wyrobów na znak bezpieczeństwa "B". Podstawą certyfikacji są wymagania bezpieczeństwa określone są najczęściej w normach krajowych oraz w kryteriach technicznych. Badania, których wyniki wykorzystywane są w procesie certyfikacji, wykonują uznane za kompetentne Jednostki oraz niezależne od dostawcy i odbiorcy laboratoria badawcze.

• **Uwarunkowania gospodarcze**

Działania KT 285 są ukierunkowane na zapewnienie jednolitych wymagań bezpieczeństwa w zakresie konstrukcji maszyn i urządzeń na rzecz całego górnictwa, które reprezentowane jest przez takie najważniejsze podmioty gospodarcze jak:

- Polska Grupa Górnicza S.A., Jastrzębska Spółka Węglowa S.A., Lubelski Węgiel Bogdanka S.A., Tauron Wydobycie S.A., WĘGLOKOKS KRAJ sp. z o.o.,
- duże przedsiębiorstwa (np. FAMUR S.A., FASING S.A.) oraz przedsiębiorstwa branżowe z grupy MŚP

a także przez jednostki notyfikowane - jednostki certyfikujące wyroby i akredytowane laboratoria badawcze takie jak:

- Główny Instytut Górnictwa
- Instytut Techniki Górniczej KOMAG
- Instytut Techniki Innowacyjnych EMAG
- Ośrodek Badan Atestacji I Certyfikacji OBAC sp. z o.o.
- J.S. HAMILTON Poland sp. z o.o.
- Centrum Badań i Dozoru Górnictwa Podziemnego Sp. z o.o.

• **Uwarunkowania społeczne**

Działania KT 285 są ukierunkowane przede wszystkim na bezpieczeństwo pracy, co zgodne jest z przyjętym 23 stycznia 2018 r. przez Radą Ministrów Programem dla sektora Górnictwa węgla kamiennego w Polsce.

Wszelkie formułowane wymagania ukierunkowywane są na poprawę jakości i bezpieczeństwa pracy.

• **Uwarunkowania naukowe**

Działalność KT 285 wspierana jest aktywnie przez dwie uczelnie:

- Politechnikę Śląską Wydział - Górnictwa i Geologii

- Akademię Górniczo Hutniczą - Wydział Górnictwa i Geoinżynierii

oraz dwa instytuty naukowe:

- Główny Instytut Górnictwa
- Instytut Techniki Górniczej KOMAG

1.2 Wskaźniki ilościowe dotyczące środowiska biznesowego

Poniższe wskaźniki ilościowe opisują środowisko biznesowe, w celu wsparcia działań KT poprzez zapewnienie niezbędnych danych:

Podstawą do oszacowania wskaźników ilościowych opisujących środowisko biznesowe, w celu wsparcia działań KT są wyniki:

- przyjętego przez Radę Ministrów w 2009 roku dokumentu – *Polityka energetyczna Polski do 2030 roku*. (M.P. z 2010 r. nr 2, poz.11),
- projektu „Polityki energetycznej Polski do 2040 r.”,
- Strategii „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko - perspektywa do 2020 r.” (BEiŚ) przyjętej uchwałą Rady Ministrów z dnia 15 kwietnia 2014 r. (M.P. z 2014, poz. 469),
- Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) – SOR przyjętej przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 r. Strategia jest aktualizacją średniookresowej strategii rozwoju kraju, tj. *Strategii Rozwoju Kraju 2020*,
- dokumentu: *Kierunki Rozwoju Innowacji Energetycznych (KRIE)* wydanego przez Ministerstwo Energii.

W planach i strategiach , w części dotyczącej górnictwa węgla kamiennego, jako podstawowe cele założono:

- zwiększenie wydajności kopalń,
- dostosowanie wydobycia do potrzeb rynku, a tam gdzie to jest możliwe zwiększenie w strukturze wydobycia udziału produktów wyższej wartości dodanej: węgla średnich i grubych o wysokich parametrach jakościowych i paliw kwalifikowanych,
- zapewnienie odpowiedniego poziomu inwestycji tam, gdzie zapewnią one najwyższą efektywność ekonomiczną.

Największym wyzwaniem dla branży górniczej i wydobywczej jest konieczność inwestowania w innowacyjne technologie, dbanie o bezpieczeństwo pracowników oraz minimalizowanie niekorzystnego oddziaływania na środowisko naturalne.

2 OCZEKIWANE KORZYŚCI Z REALIZACJI PRAC KT

Działalność KT nr 285 powinna skutkować wdrożeniem do krajowego przemysłu maszynowego szeregu norm własnych, określających wymagania techniczne.

Działania te pozwolą na:

- Zmniejszenie kosztów wynikających z produkcji nieprawidłowych wyrobów.
- Zagwarantowanie odpowiedniej jakości i standardu wyrobów.
- Podnoszenie jakości wykonania oraz zagwarantowanie bezpieczeństwa użytkowania.
- Zwiększenie bezpieczeństwa oraz ochrony zdrowia i środowiska.
- Ułatwienie kontaktów pomiędzy dostawcami i odbiorcami zarówno w obszarze handlowym jak i technicznym.

Poprawę konkurencyjności na rynku krajowym.

3 CZŁONKOSTWO W KT

Każdy podmiot krajowy zainteresowany daną tematyką ma prawo zgłosić chęć uczestnictwa w KT i po spełnieniu wymogów proceduralnych (procedura Z2-P3 w powiązaniu z Z2-P1) stać się członkiem KT. Każdy członek KT realizuje zadania KT poprzez swoich reprezentantów.

Aktualny skład KT jest podany na stronie www.pkn.pl, w Wykazie OT.

KT nr 285 liczy obecnie 11 członków, którzy reprezentują:

- obszar projektowania
- instytuty i uczelnie
- jednostki oceniające i kontrolujące

Niepokojącym symptomem jest fakt, iż w składzie KT brak jest reprezentantów dużych grup kapitałowych z branży górniczej oraz użytkowników maszyn, co nie gwarantuje pełnej reprezentatywności środowisk. Zauważa się również znikome zainteresowanie opracowaniami normalizacyjnymi ze strony stowarzyszeń oraz związków.

Sekretariat KT usytuowany w siedzibie ITG KOMAG i gwarantuje pełną obsługę prac.

4 CELE KT I STRATEGIA ICH REALIZACJI

4.1. Cele KT

Podstawowym celem prac KT jest spełnienie założeń wynikających z punktu 1 oraz osiągnięcie korzyści określonych w punkcie 2.

Wytyczone cele KT ukierunkowane będą na dwa aspekty:

- Kwestie organizacyjne KT obejmujące przegląd członkostwa KT i ocena aktywności reprezentantów.
- Opracowanie grupy norm własnych G wytypowanych przez zainteresowane środowiska.
- Promocja i upowszechnianie w czasopismach branżowych zagadnień dotyczących normalizacji.

4.2. Strategia ustalona do osiągnięcia celów KT

Zmiana systemu normalizacyjnego w Polsce doprowadziła do radykalnego zmniejszenia udziału państwa w finansowaniu opracowań norm własnych, a inicjatywa opracowywania norm własnych została ukierunkowana na producentów, względnie użytkowników tych norm. W przypadku branży maszyn i urzędzeń górniczych obserwuje się brak świadomości oraz niechęć, finansowego wsparcia tworzenia Polskich Norm.

Strategia ustalona do osiągnięcia celów KT uwzględnia:

- analizę norm z zakresu KT pod względem ewentualnej przyszłej nowelizacji oraz wytypowanie zagadnień wymagających normalizacji a bezpośrednio przydatnych w przemyśle maszyn górniczych.
- zwiększenie zainteresowania normami własnymi.

4.3. Aspekty środowiskowe

Tematyka działalności KT nr 285 nie jest bezpośrednio powiązana ze sprawami środowiska, zwłaszcza z jego ochroną. Jednak jak każda normalizacja powinna prowadzić do zmniejszenia ogólnego zużycia energii i korzystnych efektów dla środowiska.

5 CZYNNIKI WPŁYWAJĄCE NA REALIZACJĘ PROGRAMU PRAC KT I WPROWADZANIE NOWYCH TN DO PROGRAMU PRAC

Każdy zainteresowany ma możliwość zgłaszania tematów normalizacyjnych (TN) wypełniając Karty nowego tematu (KNT) lub Karty propozycji tematu normalizacyjnego (KPT).

Każdy zgłoszony TN jest wprowadzany do programu KT. KT decyduje o kontynuacji lub zaniechaniu tematu normalizacyjnego.

W programie prac prezentowane są wszystkie TN będące aktualnie w opracowaniu.

Program prac KT znajduje się na stronie www.pkn.pl, w Wykazie OT, po wybraniu numeru właściwego KT.

Drugi element numeru tematu normalizacyjnego wskazuje numer Podkomitetu Technicznego opracowującego temat, np. numer tematu normalizacyjnego XXX.1.XXXX oznacza wykonywanie w KT XXX PK 1 (Podkomitecie Technicznym nr 1 Komitetu Technicznego XXX). Jeżeli drugi element przyjmuje wartość zero oznacza to, że TN jest opracowywany w KT.

Analiza SWOT KT 285

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - popyt na normy własne typu G w branży górniczej - doświadczenie, wiedza osób zaangażowanych w prowadzenie KT - lokalizacja KT w regionie silnych podmiotów gospodarczych - zaangażowanie ośrodków akademickich i aspekty innowacyjne reprezentowane przez uczelnie i instytuty 	<ul style="list-style-type: none"> - niski stopień uczestnictwa w normalizacji firm produkcyjnych i użytkowników - niewielki udział podmiotów gospodarczych w finansowaniu działalności normalizacyjnej - niska świadomość normalizacyjna wśród przedsiębiorców - brak aktywności reprezentantów KT w prace normalizacyjne
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - tendencje w branży utrzymujące nadal certyfikację dobrowolną w oparciu o normy G - możliwa wzajemna współpraca jednostek certyfikujących 	<ul style="list-style-type: none"> - zmiany w prawie dotyczącym działalności normalizacyjnej - wzrost kosztów opracowywania norm własnych - niezbyt przyjazna przedsiębiorcom administracja - niewystarczająca promocja działalności normalizacyjnej

6 WYKAZ PROPOZYCJI TEMATÓW NORMALIZACYJNYCH, DLA KTÓRYCH KT PRZEVIDUJE POZYSKANIE ZAMAWIAJĄCYCH W RAMACH PRAC NA ZAMÓWIENIE
